

ABSTRACT

Duurzaam stikstofbeheer in de landbouw

Het Rekenhof heeft het duurzaam stikstofbeheer in de landbouw in het Waals Gewest gecontroleerd.

Omzetting van de nitratenrichtlijn in het Waals Gewest

Het eerste programma voor duurzaam stikstofbeheer in de landbouw (PDBS I), dat in 2002 werd goedgekeurd ter transponering van Europese richtlijn 91/676/EG van 12 december 1991 inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen, werd onvolledig en onjuist verklaard door het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen (HJEG) in september 2005. Ingevolge die veroordeling en om de bepalingen na te leven die voorzien in een vierjaarlijkse herziening, werd dat actieprogramma op 1 januari 2007 herzien (PDBS II). Rekening houdend met de procedures die thans voor de Raad van State en het HJEG lopen, blijft er echter een geschil bestaan, dat een bron vormt van rechtsonzekerheid.

Maatregelen genomen in het raam van PDBS II

Het Rekenhof heeft vastgesteld dat de administratie niet alle middelen waarover ze beschikt, aanwendt om een gedragsverandering bij de landbouwers teweeg te brengen bij het beheer van stikstof. Voor sommige maatregelen worden de controlemogelijkheden niet efficiënt benut en voor andere maatregelen zijn de uitgevoerde controles niet echt doeltreffend, omdat niet alle inbreuken worden bestraft.

Zo moet de exploitant inzake het verspreiden van meststoffen, om bepaalde landbouwsteun te kunnen genieten, erop toezien dat de hoeveelheid organisch stikstof die binnen zijn exploitatie aanwezig is, niet groter is dan de hoeveelheid die op zijn gronden kan worden gevaloriseerd. Deze verplichting wordt geverifieerd door het grondgebondenheidscijfer. In alle exploitaties gebeurt een administratieve controle van dat cijfer. Enkel de helft van de exploitaties die een inbreuk begaan, worden echter werkelijk gestraft door een vermindering van de toegekende steun. De landbouwers die geen steun vragen, ontsnappen thans overigens aan berispingen, aangezien de in de milieuwetgeving voorziene administratieve sancties niet worden toegepast.

Om het grondgebondenheidscijfer tot een aangepaste waarde terug te brengen kan de landbouwer spreidingscontracten met andere exploitanten sluiten. Het Rekenhof heeft echter vastgesteld dat niet wordt gecontroleerd of die contracten werkelijk worden uitgevoerd.

De opvolging van potentieel uitspoelbare stikstof die wordt voorgesteld als controlemaatregel om de doeltreffendheid en de geloofwaardigheid van het PDBS in sommige zogenoemde kwetsbare zones te kunnen verzekeren, heeft ook zijn beperkingen, inzonderheid wegens het heel beperkt aantal exploitaties die effectief worden gecontroleerd.

Wat het in overeenstemming brengen van de infrastructuur voor de opslag van dierlijke mest betreft, heeft het Rekenhof vastgesteld dat thans niet kan worden geraamd van hoeveel exploitaties de infrastructuur nog steeds niet conform is.

Subsidiëring voor de inovereenstemmingbrenging van de infrastructuur voor de opslag van dierlijke mest.

Het Waals Gewest heeft op 17 december 2010 33 miljoen euro vastgelegd voor het in overeenstemming brengen van de opslaginfrastructuur van de Waalse exploitaties. Het heeft thans 25,4 miljoen daarvan uitgegeven.

Terwijl voor de uitgaven die sedert 26 maart 2008 werden geordonnanceerd, een beroep kon worden gedaan op Europese cofinanciering door het ELFPO, heeft het Waals Gewest die cofinanciering niet aangevraagd. Het Rekenhof heeft de inkomstenderving voor de gewestfinanciën op 7 miljoen euro geraamd.

Het Rekenhof heeft eveneens opgemerkt dat de toekenning van steun niet verlopen is overeenkomstig de bepalingen van artikel 26, § 1, van Europese verordening 1698/2005. Het geraamd bedrag van de subsidies die in strijd met dat artikel werden toegekend, schommelt tussen 2,2 en 4,7 miljoen euro.

Antwoord van de Waalse minister van Leefmilieu, Ruimte en Mobiliteit en van de Waalse minister van Openbare Werken, Landbouw, Landelijke Aangelegenheden, Natuur, Bossen en Erfgoed

De ministers kondigen in hun antwoord van 6 juli 2011 aan dat het Waals Gewest thans het actieprogramma van het PDBS opnieuw onderzoekt in overleg met de diensten van de Europese Commissie. Ze bevestigen eveneens de risico's dat er ten onrechte subsidies zijn gestort zoals het Rekenhof had opgemerkt in verband met de subsidiëring om de infrastructuur voor de opslag van dierlijke mest in overeenstemming te brengen.